

חידושי אגדה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

פסחים דף מו

מהר"ל נצח ישראל פמ"ו

מבשלין מתחלה מיום טוב לשבת. וכמו שאמר הכתוב על איוב שהיה "ירא אלקים" (איוב א, ט), אמר השטן (ר' איוב א, ט – יא) "החנם איוב ירא אלקים הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב מעשה ידיו ברכת מקניהו פרץ בארץ ואולם שלח נא ידך וגו'". ולפיכך האדם אם הוא צדיק מפני הטוב, אין זה דבר²⁶. ולכך אין מתקנין מיום טוב לסעודת שבת, רק אם התחיל לבשל לפני יום טוב – הוא מבשל אף ביום טוב, שזה מוכח שלא בשביל יום טוב הוא מבשל לשבת²⁷ – עד שלא יהיה רשאי לבשל מתחלה לשבת – שהרי התחיל כבר לפני יום טוב²⁸.

ויש לפרש כי זה ענין מצות עירוב תבשילין. שיום טוב הסמוך לשבת מניח עירוב תבשילין מבעוד יום קודם יום טוב, ואז אף ביום טוב יכול לתקן מאכלו לשבת (פלה טו:)²⁰. כי מה שצריך לתקן סעודות שבת קודם שבת, רמז הוא שהשבת מענין עולם הבא²¹, ומי שטרם בערב שבת יאכל בשבת, ומי שלא טרח בערב שבת מה יאכל²². ויום טוב הסמוך לשבת, הם ימים טובים שיש לאדם, כמו ימי המשיח²³, וכל ימים טובים שיש לאדם²⁴. ואז לא יבשל בתחלה בהן לשבת, שאין יום טוב מכין לשבת (פלה נ:), שיהיה מתקן בו – בימות המשיח שהם ימים טובים, או שאר ימים טובים שיש לאדם – לא יכול לתקן מה שיאכל לעולם הבא. שזה אינו, שאם מקיים מצות ומעשים בשביל שיש לו הרבה טובות, והוא מקיים מצות, אין זה כלום²⁵. לכך אין

הערת אמו"ר שליט"א

ולפיכך המצות אינם שייכים רק לעוה"ז בלבד. וראה הערה 9. (23) חידוש גדול למדים אנו מדבריו, שכשם ששבת היא מעין עוה"ב, כך יו"ט הוא מעין ימות המשיח. ויש בזה הטעמה מיוחדת, שהרי מקודם ביאר ש"אין ימי המשיח... כמו עוה"ב" מחמת שאוכלים ושותים בימי המשיח לעומת העוה"ב [ראה הערות 15, 16]. וחילוק זה קיים ממש גם בין יו"ט לשבת. שביו"ט הותר להכין אוכל נפש [ביצה לו:], ובשבת הדבר נאסר [שם]. הרי שהיחס של ימי המשיח לחיי עוה"ב הוא היחס שבין יו"ט לשבת. ולכך דין הוא שכשם ששבת היא מעין עוה"ב, כך יו"ט הוא מעין ימי המשיח. ¹¹³⁴⁶⁷וצרף לכאן את דברי הפחד יצחק שבת [מאמר ג, אות טז], שכתב "כל